

Μια συνέντευξη με τον Richard Wentworth

«Α! ο ρακοσυλλέκτης»

Νιώθει άβολα να μαζεύει «πράγματα» σαν τρελός από το δρόμο, δε θέλει να φωτογραφηθεί δίπλα από τα έργα του «σαν παιδάκι πλάι στις ζωγραφιές του», σταματά για να μετρήσει μια κουβέντα, «αυτό είναι καλό» λέει συχνά, μετά από ένα στιγμιαίο ζύγισμα, παρατηρεί τα πάντα ασταμάτητα, μιλά για τη γυναίκα του, παρεκκλίνει της πορείας της σκέψης του, αφαιρείται, επανέρχεται, ενθουσιάζεται από απαρατήρητα περιστατικά, βλέπει τα πάντα σαν μικρές «νεκρές φύσεις» που σπίνουμε γύρω μας.

Τίποτα από αυτά δεν προκαλεί έκπληξη. Ο Βρετανός γλύπτης είχε από πολύ νωρίς δηλώσει αποπλιστικά ότι "ζει σε ένα ready-made τοπίο" και αν η φράση ακούγεται ελαφρώς πομπώδης μια κουβέντα μαζί του το κάνει απόλυτα ξεκάθαρο. Ο Richard Wentworth "βλέπει" τον κόσμο που τον περιβάλλει ασταμάτητα, ψάχνοντας τις μικρές ή μεγάλες ιστορίες που συνοδεύουν και συνδέουν αντικείμενα και ανθρώπους. "Είχα μια πολύ δύσκολη κουβέντα σήμερα στα κατεχόμενα. Στο τραπέζι που καθόμουν έβαλα το καπέλο μου πάνω από την Pentax. Συνεπαρμένος από την κουβέντα έκανα μια απότομη κίνηση που έσπρωξε το καπέλο στο πάτωμα, και αναρωτήθηκα γιατί πήγαινε κάπως βαριά -φυσικά η φωτογραφική ήταν κάτω απ' το καπέλο. Είναι πολύ σαν τη δουλειά μου, είναι πολύ ζαιντ Εξυπερί ξερείς 'τι είναι αυτό; Είναι ένας ελέφαντας που καταβρόχθισε ένα ...' Έ, αυτό ήταν ένα καπέλο που καταβρόχθισε μια φωτογραφική".

Τον συναντώ το βράδυ πριν την έκθεση. Καθόμαστε στον εξωτερικό χώρο του πρώην εργοστασίου παπουτσιών στην οδό Ερμού, όπου δούλεψε για την έκθεση που παρουσιάζεται στο Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Φάρος, και η πρώτη μου ερώτηση για τον τρόπο με τον οποίο βλέπει το περιβάλλον του σε σχέση με τα έργα του, απαντάται με μια διαπίστωση: "Ήδη έχεις φτιάξει μόνη σου μια πολύ σύγχρονη και χαρακτηριστική νεκρή φύση που αποτελείται από την καρέκλα στην οποία κάθεται, το μπουκάλι νερού πλάι σου και την τσάντα που τοποθετήσες κοντά σου. Η τσάντα, είναι δική σου, περιέχει τον κόσμο σου, γι' αυτό την κρατάς κοντά σου, στην αρένα σου. Και αυτό είναι κάπως η αρχή της αρχιτεκτονικής. Νομίζω ότι ένα μεγάλο μέρος αυτού που κάνω είναι, όχι ακριβώς να αντιγράφω μια τέτοια κατάσταση αλλά να μιλάω γι' αυτήν και ίσως ακόμη να αναρωτιέμαι: 'Τι είναι μια τσάντα;'. Τίποτα από όσα είπαμε, δε θα μπορούσαν να ανταγωνιστούν τη φυσική εμπειρία της κουβέντας της ίδιας. Το παράδειγμά μου με τη νεκρή φύση, όπως και το μικρό ανέκδοτο με το καπέλο που έχει καταβροχθίσει την Pentax, είναι χαρακτηριστικά του τρόπου με τον οποίο έχει μάθει να βλέπει, να αντιλαμβάνεται και να αφομοιώνει τον κόσμο γύρω του. Η διεθνής του αναγνώριση βέβαια, του δίνει την άνεση, (μια άνεση που θα μπορούσε να ιδωθεί ως αντίστοιχη με την άνεση που έχει κάποιος που ξέρει ότι στην τράπεζα τον περιμένει μια περιουσία) να ενεργεί όπως αυτός θέλει. Από την άλλη, αν αναλογιστεί κανείς ότι ο Wentworth θεωρείται ως ο

σημαντικότερος γλύπτης της γενιάς του (παίρνοντας τα σκήπτρα από τον Henry Moore του οποίου υπήρξε βοηθός στα νιάτα του), και ότι από τα δικά του χέρια πέρασε όλη η γενιά της σύγχρονης βρετανικής τέχνης -μιλά για τον Damien (Hirst), την Tracey (Emin) και τους υπόλοιπους ΥΒΑ σαν να ήταν τα μικρά του ανίψια, προκαλεί εντύπωση ο τρόπος με τον οποίο έχει πλήρη επίγνωση του ότι κοινωνικά αυτό που κάνει διαφέρει από τον ξυλουργό και τον σιδερά δίπλα του και ότι ο κόσμος μάλλον τον κοιτάζει περιέργα όταν περπατά στο δρόμο μαζεύοντας σκουπίδια. "Είναι ιδέες που έχουν να κάνουν και με την ταυτότητά μου σαν καλλιτέχνη. Με τον ιδιωτικό και το δημόσιο χώρο. Είναι για τον ίδιο λόγο που δεν μπορώ να φωτογραφίζομαι πλάι στα έργα μου όπως έκανε ο Warhol. Οι άνθρωποι με αναγνωρίζουν όταν περπατώ στο δρόμο. «Α! ο ρακοσυλλέκτης, ο τρελός γέρος». Το να περπατώ στο δρόμο και να μαζεύω σκουπίδια, ελπίζοντας ότι κανείς δε με βλέπει αλλά ξέροντας ότι με βλέπουν, με κάνει να νιώθω άβολα, από την άλλη όμως μού είναι αναγκαίο. Και στα εγκαίνια, νιώθω αρκετά ντροπαλός. Θα προτιμούσα να πήγαινα απέναντι και να καθόμουν σε ένα μπαρ. Οι καλλιτέχνες είναι ιδιωτικοί άνθρωποι, αλλά έχουν αυτό το εξτρα χρωμόσωμα ή δεν ξέρω τι, που τους αναγκάζει να κάνουν τους εαυτούς τους δημόσιους". Ανάμεσα σε όλα αυτά τα "σκουπίδια" που μαζέψα από την πόλη (χάρτες, σκάλες, λάμπες...) και σε αντικείμενα που αποτελούσαν εργαλεία του παλιού εργοστασίου, (ράφια, καλούπια, λεπίδες πριονιών...) ο γλύπτης έχει οργανώσει το χώρο και τα αντικείμενα γύρω του σχεδόν εκθεσιακά. Σε μια γωνιά μια σειρά από καλούπια παπουτσιών οδηγεί σε ένα δωμάτιο που του θυμίζει "κάτι από Άουσιβιτς". Στο πάτωμα λεπίδες εργοστασιακών πριονιών σχηματίζουν κύκλους. Έχει μαζέψει τα ράφια στο κέντρο του χώρου και τοποθετημένα έτσι στήνουν περίεργους μεταξυ τους διάλογους. Μια σειρά από πιάτα κάτω από μια σκάλα δίνει έναυσμα για τον παραλληλισμό που κάνει μεταξύ του να οργανώνει μια έκθεση και να ετοιμάζει ένα δείπνο. Οι ερωτήσεις που ετοιμάσα χάνονται στον ακατάπαυστο ειρμό της σκέψης του, που οδηγεί την κουβέντα από το συγκεκριμένο στο αφηρημένο, από την εντύπωση που του έκανε μια ιστορία που άκουσε στις εικαστικές του αγωνίες για τα αντικείμενα που μαζέψα. "Είναι από μόνα τους πολύ φορτισμένα από έννοιες και ίσως είναι πολύ στυλιζαρισμένα. Αυτό είναι μέρος του μεγάλου μοντέρνου προβλήματος. Με έναν τρόπο είναι παράδοξο το ότι έχουμε την άνεση να βρισκό-

μαστε σε αυτό το εργοστάσιο που χρεοκόπησε και να το βρίσκουμε όμορφο". Λαμβάνοντας υπόψη τη μέχρι σήμερα δουλειά του και τον τρόπο που όπως δηλώνει ο ίδιος βλέπει τον εαυτό του να ασχολείται "περισσότερο με την ιδέα της πόλης παρά με την ιδέα της γλυπτικής" με ενδιέφερε να μάθω τον τρόπο με τον οποίο βλέπει αυτή την πόλη: "Πώς είναι όταν φοράς τρία ή τέσσερα στρώματα ρούχων το χειμώνα, και φτάνεις σπίτι, είσαι πολύ κουρασμένος και τα βγάζεις όλα μαζί για να κοιμηθείς; Το μέσα είναι έξω, είναι μια περίεργη μάζα, και όταν ξυπνήσεις το πρωί το κοιτάς και σκέφτεσαι τι είναι αυτό το τρελό αντικείμενο στο πάτωμα; Η Λευκωσία είναι κάπως έτσι. Όλες οι δραστηριότητες που παραδοσιακά βρίσκονται στην περιφέρεια μιας πόλης εδώ βρίσκονται στο κέντρο. Θα ήθελα πολύ να φανταζόμουν την Ερμού σαν ένα κανονικό δρόμο στο κέντρο μιας πόλης. Αλλά η πραγματικότητα είναι πολύ διαφορετική. Είναι ξεκάθαρο ότι αν ξαφνικά γινόταν πόλεμος, τα μαγαζιά που είναι εδώ θα έχαναν ένα πριόνι, κάποια εργαλεία και μια προμήθεια ξύλων. Δεν είναι ακριβώς καταστήματα Βουλγαρί. Και όταν πάει στην άλλη πλευρά συναντάς ακριβώς την ίδια κατάσταση. Είναι πραγματικά περίεργο". Τοποθετώντας, σκηνοθετώντας τα αντικείμενα που μαζέψα από την πόλη έχει στο μυαλό του κάτι συγκεκριμένο; "Η τέχνη είναι λίγο όπως όταν είσαι παιδί και φτιάχνεις χάρτινα βελάκια. Ρίχνεις το βελάκι που έφτιαξες και δεν πάει ποτέ ευθεία πάει πάντα λίγο στραβά. Μερικές φορές έχεις ένα βελάκι που πετά έξω απ' το παράθυρο, είναι μια διαδικασία εξαιρετικά υποθετική". Είναι εικοσιτέσσερις ώρες πριν τα εγκαίνια της έκθεσης, είναι κουρασμένος και αγωνιά για το τι θα παρουσιάσει την επόμενη μέρα στην έκθεση. "Δεν έχω ακόμα ιδέα, τι θα πάρω από όλα αυτά τα πράγματα". Στα εγκαίνια, ελάχιστα από τα αντικείμενα που είδα στο εργοστάσιο βρίσκονται στο λευκό εκθεσιακό χώρο, και όταν του λέω ότι περίμενα κάτι πολύ διαφορετικό έχει μια από εκείνες τις στιγμές που ζιγίζει τα πράγματα και αποφασίζει: "Αυτό είναι καλό. Σημαίνει ότι κατάφερα να σε αιφνιδιάσω. Αλλά θα τα αλλάξω ακόμα, τίποτα δεν είναι τελειωτικό".

INFO

Η έκθεση του Richard Wentworth στο Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Φάρος (Λεωφ. Δημοσθένη Σεβέρη 24), διαρκεί μέχρι τις 31 Ιουλίου. Για πληροφορίες τηλ. 22663871.